בסוד שיח
מאת שאול שיח

"דדי" צוקר ביקש לשמוע דעת־תורה כיצד למנוע עימות בין ההלכה לבין המדינה

לשבחה של ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, בראשותו של ח"כ "דדי" צוקר (מרצ) ייאמר, כי בחרה השבוע בדרך האיפוק בכל הקשור להצהרותיו של הגר"ש גורן, ולא מיהרה להסתפח לעגלת המגנחים את הרב הראשי לשעבר ולמודחים עמו.

ח"כ צוקר וח"כ אלי גולדשמיט (עבודה) ביקשו להעמיד את הנושא על סדר היום של הוועדה, אך מהר קיבלו את עצתו של מזכ"ל המפד"ל. ח"כ הרב יצחק לוי, כי אין להזדרז ולנגוס בנושא כה עדין שבו המדינה וההלכה עומדים בסתירה זו לזו.

אלא שפטור בלא כלום אי־אפשר, מה גם שאין מדובר פה בתיאוריה, אלא במציאות שעלולה לעמוד במבחן מועד קרוב. וכך החליטו להיוועץ באישיות רבנית רמת מעלה, כיצד יש להתמודד עם מצב, שבו ההלכה עומדת בסתירה מוחלטת לעמדת המדינה. "דדי" צוקר אינו מתחייב לציית לפסק ההלכה או לדעת־תורה, אלא שלפני ה"סקנדלים" הוא רוצה גם ללמוד מה יש לציבור הדתי לומר בשנפליקטים מהסוג הזה.

השבוע צפויה פגישה (המועד כבר נקבע) בין חברי וערת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, ה"ה "דדי" צוקר, רן מרידור והרב יצחק לוי עם אישיות רבנית המכובד "מאוזנת" ו"ממלכתית", כדי שתתווה דעתה בסוגייה הרגישה.

מעבר לבעיית החוק וההלכה גובר החשש מפני עימות קשה בתוך הציבור בישראל, עד כדי ריב אחים. באחרונה, לא היה חסר הרבה, שבמהלך מבצע הכנסת ספר תורה לישיבה בשכם – מבצע אותו יזם מסה "מאמץ" – יפרוץ עימות בין חובשי כיפות סרוגות וחיילים "הסדרניקים", בין קצינים בכירים בהווה לבין קצינים (מיל.) ש"גדלו" באותו אהל בצבא ובין חיילות לבין צעירות שלמדו באותה כיתה ב"תיכון". ראש הממשלה, יצחק רבין, שונה קשות בעיניהו של הצבא בפולימיקה, אך מה לא עושים כדי לרצות את רב המרצים יאסר ערפאת וכת דיליה?

ראש "נשר", ד"ר דניאל סרוסר, נועד השבוע בכנסת לשיחה ממושכת עם ראש המפד"ל ח"כ זבולון המר ועם ח"כ הרב יצחק לוי, כדי להעמידם על הסכנות הצפויות מהמשך ההתרפה ביחסים בין רתיים לבין חילוניים. על־פי ההתפתחויות המדיניות נראה, כי אין לאיש פתרון כיצד יש לנהוג בסבך הימים האלה.

ראשי ישיבות ואדמו"דים לימין יונתן פולארד

אישים מרכזיים ביותר ביהדות הדתית בארה"ב נרתמו לפעולה לשחרורו של יונתן פולארד מאסרו. ביהדות אה"ב אין וזכרים תקדים לפעולה מסוג זה, שבה חברו יחד ראשי ישיבות ליסואיות ואדמו"רים, למען מטרה בעלת אופי כזה.

במודעה עליה תתמו האישים הנ"ל נאמר: "יהודי ומפורסם בצד הקשה של יונתן פולארד, איש שומר מצוות, שסובל עונשים ויימורים יוצאים מן הכלל. ומצווה על כל אחד ואחד להשתדל להוציא אותו מאסרו"... בין החותמים: הגרא"י פאם, ראש ישיבת "תורה ודעת", הגרא"ח לוין, ראש ישיבת טלז, הגרא"ם שכטר, ראש ישיבת "דרב חיים ברלין", הגר"מ ניימט, ראש ישיבת טלז, הגר"ש ברנבום, ראש ישיבת "מיר" והגראש"ז וינבגר, ראש ישיבת "נר־ישראל".

עתה, ששמו של הנשיא קלינטון שוורב בפרשיות שונות בעברו, חרשים הפעילים השונים למען שחרורו של פולארד, כי הנשיא יחשוש לחוץ את פולארד למרות התגברות הלחץ הציבורי, לאו דווקא של יהודים, לעשות זאת. אחרים של הגורמים הרשמיים בישראל, בכל הדרגים, ייאמר, כי ניצלו כל הזדמנות וכל פגישה, כדי לעורר רחמים על פולארד ועל משפחתו. הבעיה היא שבכל עת שרוחות התחושה ששחרורו של פולארד קרוב, מורה התובע הכללי להפריח האשמות על ירת הנזק שפולארד גרם – דבר שקשה לסתור, דוחס שהוא אינו מדיל.

שומרי הכשרות ב"צומת" הכריעו בעד חופש הצבעה בנושא ייבוא הבשר

בנושאי דת ומדינה קרובה "צומת" בהשקפותיה לאלו של מרצ, ובשל העמדות הללו היא זכתה במספר קולות לא מבוטל, שהיה מתנקז למרצ, אלמלא קמה "צומת". למרות קירבתה הרוחנית למרצ, החליטה סיעת "צומת" לאפשר לחבריה חופש הצבעה בכל הקשור לייבוא בשר מחו"ל. מסתבר, כי שניים מחברי הכנסת שלה מקפידים על אכילת מזון כשר בלבד. ח"כ חיים דיין (חובש כיפה) וח"כ "מודי" זנדברג. דוכר הסיעה יידע אותנו, כי בכל מה שנוגע לכשרות ח"כ זנדברג קנאי מאוד וכי הוא ירש תכונה זו מבית הוריו.

בצומת ערים גם לעובדה שמרצ עושה ויתורים מפליגים, כדי להבטיח את הרוב הפרלמנטרי עם ש"ס, ומכאן שאין היא רואה שום צורך להקשות על "אגודת־ישראל" את הישיבה באופוזיציה בטענה ש"צומת" היא אנטי־דתית. התייצבותה של יהדות התורה בקו ברור נגד הממשלה, מכבידה על ש"ס לקבל החלטה ברורה בזכות חזרה לקואליציה.

בין "דוידף" לבין "מויסר"

לח"כ רפאל פנחסי (ש"ס) רווח, כי את הכתבה בטלוויזיה, שבה הוא נראה כמי שממשיך לנהל את ענייני המשרד לענייני דתות למרות פסיקת הבג"ץ, "בישל" לא אחר מאשר מזכ"ל "דגל התורה", הח"כ לשעבר משה נפני. ואת, מאחר ו"דגל התורה" חשה עצמה מקופחת בכל הקשור להלוקת מענקים ל"מרכזי תורה ועלומים". ח"כ פנחסי התקשה להאמין, כי אכן ידה של "דגל התורה" בדבר, וביקש לברר את אמנם כך היה. הבירור העלה, כי יש רגליים לסברה, כי התחקירנים הונחו על־ידי גורמים ב"דגל התורה". ח"כ פנחסי סיפר לשבוע, כי ביקש לשאול את העסקנים המרכזיים ב"דגל התורה", הכיצד עשו מעשה כזה, הרי יש בו משום "מסירה" ממש, ומי שעשה זאת הוא בגדר של "מויסר", לא פחות ולא יותר. ב"דגל התורה" לא נבהלו מהאשמה חמורה זו, והשיבו מניה וביה, כי "לפנחסי מותר לעשות הכל, משום שיש לו רין של "דוידף". משבוהאה התשובה הזאת לח"כ פנחסי הודיע, כי הוא מושך ידו מכל סיוע וטיפול בעניינים הקשורים ל"דגל התורה", קרי עמותות "דעה" ו"תודעה". דו"ח מבקרת המדינה הורה לאחת העמותות הללו להחזיר חזרה לאוצר המדינה סכום נכבד ביותר וסיעף הביקורת הזה נשאר עדיין פתוח מבחינת המשרד לענייני דתות. עתה, מבטיח ח"כ פנחסי, ייאלצו ראשי "דגל התורה" לגלות מו"מ עם הגורמים הרשמיים של המשרד וללא כל התערבות מצדו.

באוסלו שונו שמו של זינגר לשווינגר

במהלך השיחות בין משלחת ישראל לבין משלחת אש"ף שהתקיימו בראשית השבוע באוסלו, התעקשו נציגי אש"ף לקרוא את היועץ המשפטי של משרד החוץ, עו"ד יואל זינגר בשם משפחתו של עוזר שר הפנים לשעבר, אריה דרעי – יואל שווינגר. הנציגים הישראליים תיקנו אותם מספר פעמים והכריזו להם, כי שמו יואל זינגר, אך הם בשלהם "מיסטר יואל שווינגר". בשלב מסוים לאחר שכל התיקונים וההערות לא הועילו, פנה אליהם השר יוסי שריד בנערצות ושאל: מדוע אתם קוראים לו שווינגר, הרי שמו זינגר? הללו ללא ניד עפעף השיבו: אנחנו יודעים את שמו. אין מדובר כאן בטעות. אצלכם בישראל יש אחד שקוראים לו שווינגר שהוא עדמומי ותמהן, ולכן אנחנו קוראים לזינגר שווינגר כדי להביע בדרך זו את דעתנו על התפקיד שהוא ממלא במשלחת. יוסי שוורינגר, לץ בזכות עצמו, נהנה מהעובדה ששמו עלה בציצומם של ההיינים המדיניים באוסלו, וסיפר את הסיפור הזה לידידיו במזגון הכנסת. לכמה מן העיתונאים הוא "מכר" את הסיפור הזה באופן בלעדי...

מו"מ לפתיחת "ערוץ יהדות"

מנכ"ל "נהורה" (מכון להפקת סרטים בנושאי יהדות), העיתונאי שאול מייזליש, פועל בימים אלה לפתיחת "ערוץ יהדות" בטלוויזיית הכבלים. מייזליש סבור, כי יש פוטנציאל לעריץ כזה חידונים ושעשועים בנושאי יהדות, "קליפים" חסידיים וכמובן שיעודים בשעות קבועות, מפי שמות מושכים, במשנה יומית, הדף היומי וכיו"ב. כמה מן החברות הציבוריות מגלות עניין בערוץ הזה, ביניהן "קרדן תקשורת" (מקבוצת "קרדן"). מייזליש מכין עתה את תחשיב העלויות וההכנסות ולטענתו אין ספק, כי ערוץ כזה יהיה רווחי, גם אם לוקחים בחשבון שהציבור החרדי, בחלקו הגדול, אינו צופה בטלוויזיה.

המשטרה העבירה לאספנים ולסוחרים רשימת הפריטים שנגנבו מהמוזיאון

משטרת ישראל העבירה לידי הסוחרים המוכרים ב"יודאיקה" את רשימת הפריטים שנגנבו בשבוע שעבר מהמוזיאון היהודי שב"בית הרצל" בנווה־פשפש. המשטרה המקומית סבורה, כי מדובר בגניבה על־פי הזמנה תוך ניצול העובדה, כי ב"בית הרצל" נעשים שיפוצים והמקום אינו שמור כראוי. כל מוצג "יודאיקה" בעל ערך נגנב מהמוזיאון ואילו בפריטים השגרתיים הפורצים לא נגעו כלל. גם רשימת המוצגים שנגנבו ממוזיאון לנינגרד, כלולים ברשימת ה"יודאיקה" הגנובה, שהועברה לעיונם של הסוחרים. המשטרה סבורה, כי אם יקשה על הגנבים למכור את שללם, ייקל ללכוד אותם. מה גם שעצם פרסום הפריטים ימנע מאספנים חמדנים לרכוש את הסחורה הידועה כגנובה, גם במחירי "מציאה".

מאז התרופף המשטר בבריה"מ לשעבר, נעלמו פריטי "יודאיקה" חשובים, בעיקר ספרים עתיקים, מהמוזיאונים שם. המשטרות המקומיות סבורות, כי חלק מההעלמות נעשה בשיתוף פעולה עם עובדים ותיקים של המוזיאונים, שברורה זו ביקשו להבטיח את עתידם הכלכלי. בתי המכירות הגדולים באירופה, בודקים בשבע עיניים כל פריט המובא אליהם למכירה, כדי שלא להיקלע למצב בלתי נעים בעת שהפריט יוצג בקטלוג טרם מכירתו.

ח"כ יובלון המר, בהיותו שר החינוך והתרבות, עשה מאמצים ניכרים אצל שלטונות בריה"מ לשעבר לאפשר את צילומם של ספרים וכתבי־יד חשובים, וזאת מתוך החשש שהאנרי־לומוסיה באוזרחות הממשל שם, תמצא דרכה גם לאוספים חשובים בתחום היהדות.

ח"כ דוד לוי שכר משרדים בלב תל־אביב

ח"כ דוד לוי יזכא אט אט מהסגר שהטיל על עצמו, מאז פרץ העימות בינו לבין יו"ר הליכוד, ח"כ בנימין נתניהו. מקורבין מספרים, כי באחרונה העמידו לרשותו ידידיו כמה חדרי משרד ברחוב מזא"ה בתל־אביב, ומשם הוא מתכוון לפתוח במיתקפה שתחזיר אותו למרכז הבמה בליכוד. נוסף על מעורבות פעילה בתגובות הליכוד על מהלכיה המדיניים של הממשלה, מתכוון ח"כ דוד לוי להזור ולהיות הפטרון של הנושאים החברתיים הבעייתיים ואת "ההצגה" הראשונה עשה השבוע בכנסת, בעת הדיון על תקציב המדינה. מקודביו של ח"כ לוי סבורים, כי בתוך זמן קצר תהיה "סולחה" בינו לבין יו"ר הליכוד, ח"כ נתניהו, אלא שבהתפייסות לא יהיה משום הכרה במנהיגותו של "ביבי" נתניהו.

המעניין הוא, שבתוך כל שקיעת "האמונות" בליכוד, זורחת רווקא שמשו של שר המשפטים לשעבר, דן מרידור (שהימין הקיצוני בליכוד מכנה אותו "שמאלן") בקרב כלל הציבור, וההערכה היא, כי רווקא הוא יצליח "לסחוב" מספר ניכר של קולות ממפלגת העבודה ומהמרכז. מרידור עצמו נזהר מאוד מלהשתרבב בדרך כלשהי למאבק על הנהגת הליכוד (בטרם עת). אך לדברי ידידיו הוא עד לאפשרות, כי ייקרא להיות מועמד של פשרה, אם לא יימצא סיידור עבודה מתאים ומוסכם בין מרכיבי צמרת הליכוד.

"העדה החרדית" מודאגת ממעורבות החרדים בהפגנות המתנחלים בישע"ע

בעקבות ההשתתפות ההולכת וגוברת של צעירים מהמגזר החרדי בהפגנות של המתנחלים ובעד ה"התנחלויות" בישע"ע, פרסמה "העדה החרדית" "קול קורא" לחדול משיתוף הפעולה לישיבת "עוד יוסף חי" בשכם. אלא שעם כל הכבוד שרווחיים בציבור החרדי לכר"ץ של העדה החרדית ולכמה מאישיה הבולטים, נראה כי שיתוף הפעולה בין הציבור החרדי לבין הציבור המוסר נפשו ממש על ארץ־ישראל יילך ויגבר. הדבר מוצא את ביטויו גם בעיתונות החרדית, שמאז הקמת ההתנחלויות גילתה קרירות כמעט מופגנת כלפי כל מה שנעשה בישע"ע, ומעיטה לסקר את האירועים שם והקמת התנחלויות חדשות. אין זה מקרי שחז"ר הרב אברהם רביץ פירסם מאמר ב"יתד נאמן" (בטאון "דגל התורה") שבו הוא תוקף את הממשלה בחריפות רבה ומבין השורות עולה קריאה לבחינה מחודשת ביחסים שבין הציבור החרדי לבין האנשים שבתרו בדרך הנקראת ציונית.

בגליון יום ו' בשבוע שעבר מפנה ח"כ הרב רביץ אצבע מאשימה כלפי הממשלה בסגנון שגם הימין עצמו, ברובו, לא נקט בו: "כל 'בר דעת' רואה, כי הממשלה בהסכמיה לא נתנה דעתה לשמירת החיים של כ־150 אלף תושבי יש"ע, את זאת השאירה למו"מ... ממשלה שאינה דואגת לכך, היא ממשלה שלא "פיקוח־נפש" הוא הכסיס היחיד למדיניותה. בממשלה כזאת אי־אפשר לתת אמון, שאכן ויתורים שהיא עושה עניינם מניעת "שפיכות דמים" בלבד, שמא מהלכים שונים נעשים, כדי ליצור "מזרח תיכון חדש" ולבנות "ארץ של אזרחים" כמצוות "הציונות החדשה". בהמשך מאמרו קורא הרב רביץ לקיירוב של ציבור המתנחלים "אל דרך האמת". "נרגע על עשרות השנים של מאבקים, על חלומות "ציוניים" מאכזבים, נחזור כולנו בהיתה ונאמר כולנו בקול גדול: "אין לנו שיור רק התורה הזאת, כי הכל בה, גם שבת, גם חינוך, גם ארץ ישראל, לפי דרך התורה הזאת שלא תוכא מחלפת, התורה כוללת הכל, אין מקום לתוספת תואר לאומי ליהודי דתי. התוספת הזו משבשת, מערבבת ומערפלת ובעיקר מתצת בין הקרעים לדבר ה'". פלא הוא שהצעזורה של "יתד נאמן" התירה לו לפרסם אפילו את המלים הבודדות עצמו ל"לאומי".

הרב רביץ במאמרו תושף רק ספח ממה שנעשה במציאות בשטח. אירשים מרכזיים ביהדות החרדית נתנו הסכמתם המפורשת לכמה מהלכים משותפים בין ציבור המתנחלים לבין הציבור החרדי.